

KRITIKA

Brez diagnoze, brez katarze

ODER

Robert Icke

Zdravnica

Režija: Martin Kušej

Dramaturgija: Diana Koloini

Prevod: Tina Mahkota

SNG Drama Ljubljana

Gašper Stražičar

Kadar gledališče v repertoarju napove dramo, ki se dotika identitete, vere, znanosti in etike, je pričakovati uprizoritev, ki bo vstopila v srčiko sodobnih konfliktov in se morda celo dotaknila bolečih mest s potrebno mero ostrine in občutljivosti. Zdravnica, ki jo je v SNG Drama Ljubljana režiral Martin Kušej po besedilu Roberta Icke, sledi tem pričakovanjem do pike natančno. Uprizoritev je premišljena, dramaturško zgoščena, igralsko solidna in vizualno usklajena.

Zgodba zdravnice Ruth Wolff, ki v trenutku odločitve za hip prestopi mejo družbenega pričakovanja, zaradi česar se znajde v vrtincu javnega in institucionalnega linča, bi lahko bila idealna podlaga za kritiko družbenega prostora, kjer identiteta posameznika pogosto preglasi vsebino njegovih dejanj. Vendar so v tej uprizoritvi konflikti predstavljeni preveč predvidljivo.

Vizualna podoba predstave je zdravniškemu okolju primerna: belina, ste-

jasno artikulirana, brez otipljive ranljivosti, bolj konstruirana kot pretresena. Gledalec sledi njenim mislim, ne njenemu notranjemu zlomu. A prav v zaključku, ko Ruth ostane sama, brez zaveznikov, brez institucije, brez vpliva, se lik dokončno čustveno razpre. Ob tem zasuku je njena interpretacija ne le premišljena, temveč tudi izjemna. Tudi če se nas sprva ne dotakne, nas ujame pozneje – in to je ena najtežjih in najbolj dragocenih igralskih vrlin.

Dialogi, pogosto skoraj esejski, delujejo kot učno gradivo, ne kot verodostojen človeški spor. Paradoks predstave je ravno v tem, da želi razkriti kompleksnost sodobne družbe, a pri tem sama postane ujetnica diskurzivnega balasta. V trenutkih, ko bi gledališče moralo spregovoriti neposredno, predstava umika svoj glas v previdnost.

Tematska gostota – spol, vera, rasa, razred, znanost, oblast, družbeni mediji – je impresivna na ravni koncepta, a v izvedbi ostane zgolj katalog aktualnosti. Besedilo, ki bi nam moralo dati misliti, se odloči za nevtralno refleksijo. Vse strani imajo svoje argumente, vsi položaji so predstavljeni, vsi glasovi slišani. Toda noben ne postane resnično nujen, nobena pozicija ne izzove slutnje, da je morda tudi sam gledalec v tem svetu nekritično vključen. Namesto razrahljanega notranjega vozla po predstavi ostane zadovoljna misel: »Vse strani so bile upoštevane.« In to je v gledališču praviloma slab znak.

Čeprav bi bilo krivično reči, da je predstava suhoparna, je treba priz-

Vizualna podoba predstave je zdravniškemu okolju primerna: belina, sterilnost, premične stene, kovinske mize. Peter Uhan

rilnost, premične stene, kovinske mize. Prostor je geometrijsko pravilen in naj bi simuliral klinično preciznost ter nevtralnost znanstvene misli. Tako kot scenografija (Jessica Rockstroh) je tudi kostumografija (Ana Savić Gecan) izdelana do potankosti, kar še dodatno vpliva na občutek, da je vse preprosto preveč pod nadzorom. Ta režijska odločitev bi morda delovala, če bi jo spremljalo vsebinsko preseganje meja. Toda uprizoritev te meje ne prestopi. Kljub površinsko provokativni temi ostaja varna – moralno izravnana, skoraj mehka v svoji uravnoteženosti – bolj dekorativna kot razdiralna.

Igralski nastopi (Irena Yebuah Tiran, Timon Šturbej, Bojan Emeršič, Aleš Valič, Uroš Furst, Saša Mihelčič, Saša Tabakovič, Tina Vrbnjak, Marko Mandič in Maša Derganc) so korektni in funkcionalni. Najmočnejši adut predstave je vloga Ruth Wolff. Nataša Barbara Gračner jo odigra suvereno in z notranjo napetostjo, ki ustreza liku znanstvenice – hladne, dosledne, racionalne, v vsakem trenutku odgovorne. V prvem delu se Ruth zdi skoraj neprepustna:

Čeprav bi bilo krivično reči, da je predstava suhoparna, je treba priznati, da v sebi ne nosi tveganja, ki bi jo naredilo zares intrigantno. Kušejev režijski pristop deluje kot politično premišljen, a umetniško zadržan.

nati, da v sebi ne nosi tveganja, ki bi jo naredilo zares intrigantno. Zdravnica je uprizoritev razuma, ne afekta; predstava, ki zna razložiti, zakaj je tema pomembna, a ne zna zares pokazati, zakaj je boleča. Kušejev režijski pristop deluje kot politično premišljen, a umetniško zadržan.

V celoti gledano gre za korektno in miselno orientirano predstavo, ki razume kontekst svojega časa, a ga ne prizprašuje do konca. Uprizoritev zadosti pričakovanjem, a jih ne preseže. In prav zato morda največ pove o stanju današnje politične korektnosti gledališča: vse bolj vemo, kaj je prav – a vse manj vemo, kaj s tem pravzaprav storiti. ×